O tragedie de bun augur

(Grigore Constantinescu – 30 iunie 2007)

Friedrich Nietsche considera că, prin „Carmen”, Georges Bizet depășea, ca adevăr și forță a sentimentului, concepțiile operei wagneriene. Ceva din această opinie se adeverește, dacă ținem cont că, după premiera pariziană din 1875, inițial un insucces, „Carmen” a avut forța de a devenit una dintre cele mai cântate creații ale repertoriului liric.

Treptat, la istoria versiunii originale s-au adăugat, între 1915 și 2004, zece filme americane, germane, franceze, spaniole, amerolatine. Între acestea se află și pelicula lui Peter Brook, după versiunea scenică, adaptată în variantă personală a operei lui Bizet, „Tragedia lui Carmen”. Partitura aparține dirijorului și compozitorului francez de origine română, Marius Constant, potrivită formulei libretistului Jean-Claude Carriere pentru spectacolul lui Brook, realizat și filmat la începutul anilor ’80.

Iată o provocare artistică ce nu i-a dat liniște lui Ion Caramitru, realizator al unei versiuni după formula Brook-Constant montată de el la Belfast. Acum, am asistat la generalele premierei românești, petrecute în sala Naționalului bucureștean, înaintea premierei de la Sibiu, peste puțină vreme. Ideea proiectului UNITER coordonat de Aura Corbeanu este cea a unui spectacol în spațiu neconvențional, la Sibiu acesta va fi Curtea Muzeului de Istorie-Casa Altenberger, la orele nopții, sub cerul înstelat. Ambientul acesta inspirator l-am bănuit și în timpul celor trei generale care reunesc actori și soliști lirici tineri, o orchestră independentă, „Metropolis”, cu 16 muzicieni. Îl știam pe Ion Caramitru, creator de spectacole muzicale care inovează dar nu corectează iconoclast capodopere lirice. Drumul său merge pe o concepție turburătoare prin adevăr și simplitate teatral-muzicală. Am văzut recent devieri de la acest adevăr în premierele Operei Naționale. Nu le-am reîntâlnit acum, deși acest spectacol reduce drastic opera lui Bizet ca durată și personaje, până la esență, slujit de o muzică de maestru. Marius Constant oferă o versiune de sinteză ca sonoritate, orchestrație și simboluri motivice, minunat potrivită cu simplitatea imaginilor scenografiei Mariei Miu, lightyngul dramatic, evoluția teatrală și a soliștilor vocali. A reface fără trădare, a aduce o capodoperă mai aproape de spectatorul contemporan nu este un act lesne de îndeplinit.

Ion Caramitru ne provoacă, într-un sens benefic, fapt resimțit și de cântăreții aleși pentru trei posibile distribuții – Oana Andra, Florentina Onica, Claudia Deleanu în rolul titular, urmate de Răsvan Săraru, Mihaela Stanciu, Iordache Basalic, Ionuț Pascu, Ștefan Popov... Opțiunile, preferințele, performanțele urmează, dar cu convingerea că evenimentul va continua viața scenică și după spectacolele de la Sibiu, încă multă vreme.